de Panorama Rebellenclub

WEEKBLAD VOOR DE JEUGD

VIJFDE JAARGANG
No 34 — 21 AUGUSTUS 1954

Alleen voor abonné's van PANORAMA 5 ct.

Bobby in het museum: „O! Wat een lekkere kluif!"

Arme Gerrit

EEN VERHAAL UIT HET JAAR 1635

De tulp is lang geleden waarschijnlijk uit Perzië gekomen, en omstreeks 1625 kwam ze uit Duitsland in ons land, waar men zich, vooral in de duinstreken, al spoedig op het kweken ging toeleggen.

Ieder vond de tulpen ongelofelijk mooi en wilde er dolgraag in zijn bezit hebben. Maar dat ging niet gemakkelijk, want er waren er natuurlijk maar weinig.

Geen wonder, dat de prijs van de bollen van dag tot dag hoger werd, zodat alleen de rijken ze konden kopen. De prijzen van de mooiste soorten stegen spoedig tot duizenden guldens het stuk.

Elke soort had zijn eigen en dikwijls zonderlinge naam. De *Centen* kostten drieënveertighonderd gulden het pond, en de *Audenaerden* duizend gulden méér. Maar *die* bollen waren maar heel gewoon, want de *Admiraal Lietkenshoek* ging voor vierenveertighonderd gulden het stuk van de hand, terwijl de *Admiraal van Enkhuizen* maar eventjes twaalfhonderd gulden duurder was!

Gerrit Pick woonde in Middelburg in de Lange Giststraat. Hij was een eerzaam winkelier, of beter gezegd: een vettewarier, zoals men in die dagen zei. Want Gerrit verkocht bokking en haring, stokvis en zoutevis boter en bakolie, benevens beste Westfaalse ham, en zijn nering was door héél Walcheren bekend.

Och, de winkel liep best, en hij had al tweeduizend Zeeuwse rijksdaalders gespaard. Maar het werk, dat hij nú bij de hand had, zou hem in korte tijd geen tweeduizend rijksdaalders, neen.... wel tienmaal zovéél verschaffen!

Onze vettewarier kweekte tulpen.

Hij had wel geen tuintje achter zijn woning, maar op zijn zolder stonden potten zorgvuldig met aarde en zand gevuld. En daarin kweekte hij twee soorten tulpen — *Witte Kronen* en *Korenaart.*

Op een morgen juist toen het erg druk in de winkel was, kwam Gerrit naar beneden met een linnen zakje

in elke hand. Hij had een kleur van opwinding.

„Ik....ik ga, hoor!" sprak hij gejaagd. „Ik ga naar sinjeur Boreel, op de kaai! En als ik terugkom, dán, ja dán...."

Maar Brechtje luisterde niet eens. Die tulpen....elke nacht droomde Gerrit er van! Het zou beter zijn, als hij haar wat hielp! Het was geen leven zó op de duur! Gelukkig, dat er vanmiddag een hulpje kwam!

Toen Gerrit terugkwam danste hij meer, dan hij liep. Zó betrad hij zijn winkel. Toevallig was het er nú niet druk, want er stond slechts een meisje voor de toog, dat om een pond „lange zessen" kwam — kaarsen, waarvan er zes in een pond gingen.

„Dag, Gerrit," groette het kind beleefd.

Maar Gerrit zág het kind niet eens.

„Schiet op, Brechtje!" begon hij gejaagd. „Toe, haast je! Ik heb nieuws....groot, geweldig, heerlijk nieuws!"

Met geheimzinnige gebaren wees hij op zijn broekzakken, die zó bol stonden, alsof er een cocosnoot in zat.

De goede man stampvoette van ongeduld.

Gelukkig, nu ging het kind toch heen. Brechtje zette de bak met kaarsen onder de toog en volgde haar man naar het huisvertrek.

De vettewarier liet zich in zijn leunstoel vallen en hij wreef in de handen van plezier.

„Sinjeur Boreel heeft mijn Kroontjes en Korenaartjes gekocht!" juichte hij. „Wat denk je, dat hij er voor gegeven heeft?"

Moeder Brechtje had nooit aan de waarde van de tulpebollen willen geloven en zij haalde rustig haar schouders op.

„Och, misschien een daalder.... op zijn hoogst!"

„Een daalder? Ha ha ha! O, Brecht....ik dacht, dat je wijzer was! Kijk eens even! Kijk eens hier! Luister nu goed! Drieduizend guldens! Ja, vrouw.... in zilver en in goud! Dat's wat anders dan een daalder, hè?"

Moeder Brechtje gaf een schreeuw. Zij was bleek geworden en greep met beide handen haar leunstoel vast.

„Gerrit, je....je houdt mij voor de mal....!"

„Geen haar op mijn hoofd, dat er aan denkt!" verzekerde de vettewarier. „Het is de waarheid, lieve vrouw! Wat denkt je, dat ik nu gedaan heb?"

„Gerrit, man.... ik weet het niet!"

„Ik had nu drieduizend gulden, vrouw! Zij maakten met mijn tweeduizend rijksdaalders maar eventjes achtduizend guldentjes!"

Moeder Brecht keek haar màn vol bewondering aan.

„Doe maar eens even je ogen dicht, en je mag niet kijken, vóór ik het zeg!" lachte Gerrit.

De vrouw sloot haar ogen. Uit een van de zakken van zijn groenfluwelen rok haalde Gerrit een spanen doosje voor de dag, dat hij uiterst voorzichtig opendeed.

„Kijk maar, Brechtje!" sprak hij vrolijk.

Er lagen twee bollen in het doosje, op en tussen wollen lapjes.

„Die heb ik gekocht!" „Echte Admiraal van Enkhuizen, hoor!"

„En.... wat heb je er voor betaald?"

„Vierduizend gulden per stuk, beste vrouw! En dat is waarlijk een koopje, hoor!"

Moeder Brecht werd vuurrood, en toen erg bleek.

„Maar, Gerrit....hapert het je in je bol?"

„Nee, Brechtje, nee.... gelukkig niet! Ik moest ze natuurlijk dadelijk betalen, en weet je, hoe ik het heb gedaan? Ik heb bij de notaris mijn rijksdaalders gehaald, en met het geld, dat ik ontving, had ik juist het bedrag voor de bolletjes."

De goede vrouw werd een beetje duizelig.

„Gerrit....Gerrit!" jammerde zij. „Nu is ons lieve geldje weg!"

De vettewarier schaterde het uit.

„Weet je wel, dat ik de Admiraaltjes, die ik nu ga kweken, voor meer dan vijfduizend gulden verkopen zal? Ik ga nu een wandelingetje maken, en in die tijd denk je er maar eens over na! En als ik dan thuiskom, zeg je vast: „Je bent een slimmerd, Gerritje!"

Hij ging met de bollen naar het keukentje, legde ze voorzichtig op een schoteltje en zette dat in het vensterkozijn.

Even later sloot hij de boven- en de onderdeur van zijn winkel, maar onder de luifel bleef hij even staan.

Er stapte een boerinnetje op hem toe.

Het was Jansje, de nieuwe meid, die van Arnemuiden kwam.

Moeder Brechtje had spoedig begrepen, dat haar man héél verstandig had gedaan. Duizend gulden winst op een bol, dat was toch geen kleinigheid. En toen de nieuwe dienstmeid in haar keukentje zat, zong en danste zij bijna van de pret.

„'k Zal eens boterhammen voor je snijden!" sprak zij vrolijk. „Vertel maar eens.... wat wil je er bij? Een haring, of een stukje kaas?"

Naast de pomp stond een bak met uien.

„Geef u mij maar een paar uitjes!" zei de nieuwe meid beleefd. „En óók wat peper en mosterd alstublieft!"

De goede vrouw haalde het brood en de boterpot en zette de mosterdpot en de peperbus neer. Toen begon zij te snijden en te smeren.

„Heila....!" klonk het in de winkel.

„Je kunt je nu zelf wel verder helpen, hè?" lachte de vrouw. „Eet maar lekker.... zoveel je lust!"

Moeder Brechtje danste haar keukentje uit.

De wandeling van Gerrit duurde niet lang. Hij verlangde zó naar zijn bollen, dat hij op de Markt al omkeerde en zich snel naar huis begaf.

Op de drempel van het keukentje bleef hij stokstijf staan. De goede man zag akelig bleek, en het zweet brak hem uit. Hij smeet zijn hoed de gootsteen in.

„Houd op....! Leg neer, meid!" bulderde hij.

Jansje zat met het schoteltje op haar knieën, en sneed de dure tulpebollen in snippertjes.

„Geef hier! Hier, zeg ik!" klonk het nu.

De tranen sprongen het meisje in de ogen. Waarom was die man nu zo vreselijk kwaad?

„Uw....uw vrouw zei, dat ik een paar uitjes mocht hebben!" snikte zij. „En daarom heb ik dié....dié maar genomen, op het schoteltje...."

Nu kwamen bij Gerrit óók de waterlanders.

„Mijn....mijn huis uit!" stotterde hij. „Ja, mijn huis uit en.... voorgoed! Je....je hebt niet twee uien, maar achtduizend guldens vernield. Ga weg! Uit mijn ogen, zeg ik je!"

Het meisje snelde het keukentje uit.

Twee uien had zij genomen, slechts twee, maar.... zij had geen enkele gulden kapotgemaakt!

Zij kon er met haar verstand niet bij.

De arme Gerrit zat in zijn leunstoel en hij schreide alsof hij een klein jongetje was.

Weg was zijn geld — weg waren de duizenden, die hij gehoopt had, met zijn kostbare bollen te zullen winnen!

„Het....het is vreselijk!" snikte hij. „Ik had gedacht over twee, drie jaar in een groot, prachtig huis te kunnen wonen, maar nú moeten wij achter de toonbank blijven, vrouw!"

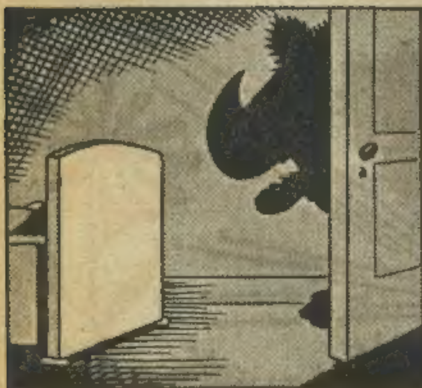
Ja, er zat niets anders op!

En....dat was maar goed ook, want een paar jaren later waren de tulpen zó goedkoop, dat niemand er meer op zo'n zotte manier in handelde.

De geschiedenisboeken zullen echter tot in lengte van dagen vermelden dat de „windhandel in bollen" Nederland eens op stelten heeft gezet.

Cor Geldhof

UIT DE LUIERJAREN VAN SJORS

Hoe Liesje de zieke bloem hielp

Een bloemensprookje door Medy Dona

Op een keer liep Liesje te wandelen in het lekkere warme zonnetje. De lucht was mooi blauw en het windje heerlijk zoel. Een perk in een groot grasveld stond vol kleurige bloemen. Paars en geel, rose, rood en lila, het was een bloemensprookje. Alle bloemen openden wijd hun kelkjes om goed te kunnen genieten van de zonnestralen.

Liesje bleef staan kijken en was verrukt van al die mooie kleuren.

Maar wat ontdekte ze daar ineens

een eind van het bloemperk af? Treurig en eenzaam stond daar een gele bloem en liet haar kopje hangen. Ook de blaadjes hingen slap langs de dunne stengel, die de bloem nauwelijks kon dragen. De gele bloem stond helemaal in de schaduw en Liesje dacht: Ach, dat arme bloempje krijgt zeker nooit zon en is daardoor ziek. Ze liep er vlug heen en omdat ze zoveel van de bloemen hield kon zij er ook mee praten! „Wat scheelt jou, arm bloempje? Ben je niet blij, dat de zon schijnt?"

De gele bloem keek het kleine meisje treurig aan en fluisterde: „Ik ben zeker blij, dat de zon schijnt, dan hebben de ándere bloemen er tenminste wat aan. Maar ikzelf heb het altijd koud. Want zie je, hier op mijn plekje komt de zon nooit, omdat er vlakbij een muurtje staat."

„Maar dat is verschrikkelijk," riep Liesje vol medelijden uit, „jullie bloemen moeten juist zoveel zon hebben, anders worden jullie ziek!"

„Ach, dat ben ik al," antwoordde de gele bloem, „kijk maar eens hoe slap mijn blaadjes er bij hangen en hoe zwak ik op mijn stengel sta. Als er een windje komt, val ik er zo bij neer.... o, o, ik voel me zo koud en ziek en.... en eenzaam!" En daar begon de arme bloem te huilen, zodat er dikke tranen langs haar blaadjes rolden en op de grond vielen. „Kon ik je maar helpen," zei Liesje en moest er ook al bijna van huilen. Ze ging naast de arme, zieke bloem op de grond zitten, zodat die zich niet meer zo alleen voelde. Maar toen het etenstijd werd, zei Liesje: „Nu moet ik naar huis, maar ik kom je voortaan elke dag gezelschap houden!" En de bloem knikte haar dankbaar toe.

Die avond kon Liesje maar niet in slaap komen en lag in haar bedje te draaien. Ze moest alsmaar denken aan die arme bloem daarbuiten en dat het nu zo koud werd in de donkere nacht. De andere bloemen konden veel beter tegen de nachtkou, want zij hadden de hele dag zonnestralen in hun kelkjes kunnen opvangen. Als ze die dan tegen de avond sloten, bleef de zonnewarmte er de hele nacht in en hoefden ze nooit kou te lijden. Maar dat kon die arme, gele bloem niet, want zij kon nooit één enkel zonnestraaltje opvangen!

Eindelijk sliep Liesje in, maar ze had een nare droom. De gele bloem werd alsmaar zieker en zieker, haar blaadjes verschrompelden en op 't laatst moest zij sterven. Van verdriet schrok Liesje wakker en net scheen het vriendelijke morgenzonnetje pal in haar gezicht. En dát was eigenlijk vreemd. Want de morgenzon scheen altijd door het raam, dat achter Liesjes bed was. Hoe komt het toch, dat de zon dan in m'n gezicht schijnt? peinsde Liesje.

En toen.... deed ze een ontdekking! De zonnestralen schenen in de spiegel van de kleerkast, die aan het voeteneinde van haar bed stond. Deze spiegel nu kaatste de zonnestralen terug, vlak in haar gezicht!

En daar kreeg Liesje een reuzenidee. Zij kon die arme, verkleumde bloem helpen! Vlug kleedde Liesje zich aan en toen vroeg ze aan moeder: „Mag ik vaders oude scheerspiegel hebben?"

„Wat moet je met dat ding doen?" riep moeder lachend uit.

Maar Liesje antwoordde ernstig: „Ik moet een arme, gele bloem, die van kou en verdriet zal sterven, het leven redden!"

En daar ging Liesje met vaders oude spiegel op pad. Toen ze bij de gele bloem was gekomen, zag ze tot haar grote schrik, dat die al heel, heel ziek was. Zó ziek zelfs,

dat ze niet eens meer met Liesje kon praten. Als ik maar niet te laat ben, dacht Liesje angstig. Toen zette zij de spiegel in het gras en ze zorgde er voor, dat deze de zonnestralen opving en weerkaatste op de gele bloem.

Zodra de bloem de zonnewarmte voelde, begon zij haar blaadjes te openen en haar bijna geknakte stengel werd weer recht. „O, wat heerlijk," zuchtte de bloem en keek Liesje dankbaar aan. „Jij hebt een wonder gedaan, je hebt mijn leven gered!"

„Groei maar flink!" lachte Liesje haar blij toe. „Die spiegel laat ik hier bij je staan. Als de zon dan schijnt, krijg jij tenminste ook wat van haar stralen!"

Liesje kwam elke dag naar de bloem kijken om te zien hoe zij het maakte. En de gele bloem vond het natuurlijk wat fijn, dat zij gezelschap had.

En op een dag, toen Liesje haar bloemenvriendin weer een bezoek bracht, wachtte haar een grote verrassing. Want naast de bloem stonden drie nieuwe gele bloempjes. „Dat zijn mijn bloemenkindertjes!" vertelde de gele bloem trots. „Zij konden maar niet uit de grond omhoogschieten, omdat ze nooit zon kregen. Je zult eens zien, Liesje, volgend jaar staat het hier vól bloemen! En dat hebben we aan jouw goede zorgen te danken!"

En zo gebeurde het ook. Toen het volgende voorjaar aanbrak, was er een heel nieuw perk gekomen, vol gele bloemen. In het midden er van stond met een gelukkig bloemengezicht de gele bloem van Liesje.

En dat allemaal door vaders oude scheerspiegel!

WANDILO STAAT VOOR NIETS!

13. „Vlug, mijn eten!" riep de grootvizier van Nikkelonië, die het die gedenkwaardige hofdag erg druk had. „Geef mij alleen maar mijn grauwe-griesmeelpap!" bulderde hij tegen Wandilo, toen deze het eten binnenbracht. Wandilo zette een bord met een heel erg dikke grauwe brij voor de grootvizier neer en zei: „Pas op! Brand uw mond niet. Het is nog veel te heet." „Goed dat je mij waarschuwt," zei de grootvizier, wiens baard al in zijn bord hing. Hij wachtte een paar minuten. Toen wilde hij een hap nemen, maar zijn lepel stuitte op de grauwe brij af. „Hé!" riep hij verbaasd. Hij richtte zijn hoofd op en — zijn baard bleef vastzitten in het cement, waarmee Wandilo het bord had gevuld! En wat de grootvizier ook deed, hij kon hem niet loskrijgen!

14. „Dat is krankzinnig!" riep de grootvizier. „'t Is schande, ongehoord, idioot, misdadig! Ik kan zo toch geen mensen ontvangen! Die schurk van een kok moet mij dat geleverd hebben. Ik laat hem zijn oren afsnijden! Ik laat hem ransel geven! Wandilo, doe toch wat. Sta daar niet zo dom! Schiet op, haal een schaar en knip mijn baard er dan in vredesnaam maar af!" Nu, dat was precies wat Wandilo wilde en hij had er al een schaar voor meegebracht. Hij haalde het scherpe instrument vlug te voorschijn en roets! roets! een stukje onder de kin knipte hij de baard van de grootvizier af. Op hetzelfde moment kreeg de grootvizier de kok in het oog, die op het rumoer was afgekomen. „Schurk!" riep hij uit. „Je hebt mij cement in plaats van grauwe-griesmeelpap voorgezet!" *(Wordt vervolgd)*

DE VIJANDEN VAN DE LEVENDE BLOEMEN

☆

Vlinders en rupsen zijn niet bepaald de meest nuttige dieren, al hebben sommige vlinders wel een betekenis bij de bestuiving van sommige bloemen.

De rupsen eten bladeren en vernielen zodoende de planten, struiken en bomen. Al valt die schade in verschillende gevallen ook wel mee.

Het zou echter niet goed zijn, als de vlinders en rupsen zich maar onbeperkt konden uitbreiden. Gelukkig is dat dan ook niet het geval. Zoals elke diersoort hebben ook de vlinders hun vijanden.

In de natuur moet een zeker evenwicht heersen en dat wordt juist bereikt, doordat de dieren elkander onderling aanvallen, waarbij de ene soort tot voedsel dient voor de andere.

Zo zijn er veel vogels, die graag een rups eten of die aan hun jongen voeren. Vooral in het laatste geval worden duizenden rupsen opgepeuzeld.

De rupsen hebben echter ook andere, venijnige vijanden. En dit zijn de sluipwespen.

Sluipwespen lijken niet veel op de gewone wespen en ze leven ook niet in kolonievorm. Zij zijn veel slanker en hebben een heel dunne taille, dat wil zeggen, de verbinding tussen borststuk en achterlijf is heel smal.

Sluipwespen nu leggen hun eitjes heel vaak *in* het lichaam van de rupsen.

Nemen we als voorbeeld de vijand van het koolwitje. Die vijand is een wespje, dat hoogstens 3 à 4 mm groot is. Het is helemaal zwart en heeft heel kleine rose pootjes. Vanaf Mei danst dit wespje om de koolplanten in het rond en zoekt dan de koolrupsen op. Het wacht echter rustig af tot de rups er goed welgedaan en vet uitziet. Is het zover, dan steekt het zijn klein legboortje in het zachte lijf van de koolrups en legt er een hele partij kleine eitjes in, die na enkele dagen al uitkomen en dan de rups opeten. Op zich is dat misschien erg wreed van dat kleine wespje, maar men moet even verder denken. Ook dat wespje leeft maar een kort aantal dagen, net als de vlinder. Beide kunnen ze dus niet voor hun larfjes zorgen als deze uit de kleine eitjes kruipen. Maar nu leggen de vlinder en ook dit wespje de eitjes midden in het voedsel. De uitgekomen larfjes vinden dus dadelijk hun tafeltje gedekt. Wij zeiden reeds, dat het niet goed zou zijn, als de vlinders en rupsen zich maar onbeperkt konden uitbreiden. Dan zouden er veel te veel komen en al het groen zou worden opgegeten. De dieren zouden niet meer te eten hebben, er zou geen melk en geen vlees meer komen en uiteindelijk zou de mens honger lijden. Nu komt daar zo'n klein sluipwespje van enkele millimeters grootte de mensen te hulp. Dit kleine ding, en met haar duizenden andere grote en kleine wespen, leggen hun eitjes in de rupsen en stellen zo paal en perk aan hun uitbreiding. Natuurlijk, ook deze wespen hebben weer hun vijanden. Ook zij mogen niet te talrijk worden.

Zo is er een graafwesp, de *bijenwolf*, die een holletje graaft, in een zandafgraving of iets dergelijks. Dat diertje vangt een stuk of vijf bijen, steekt die bewusteloos en sleept die in zijn holletje. Op één van deze bijen legt ze een eitje en de larve, die hieruit komt, eet de bijen op. Nu is er echter een klein vliegje — de naam is heel moeilijk — dat bij de ingang van het holletje rustig zit te wachten tot de bijenwolf weer binnenkomt met een bij, en als dat gebeurt, legt dat vliegje vlug haar eitje op de bij. Het eitje van dat vliegje komt eerder uit dan het eitje, dat de graafwesp legt. En dan eet dat kleine vliegenlarfje het eitje van

de bijenwolf op. Interressant hè? Dergelijke dingen komen heel veel in de insectenwereld voor, doch altijd wordt hiermede bereikt, dat er evenwicht blijft. Zo wordt voorkomen, dat een bepaald insect gaat overheersen. Want dan zou zo'n insect heel erg schadelijk kunnen worden en zelfs hongersnood kunnen veroorzaken. Vandaar, dat de mensen niet domweg alle insecten moeten doden. Want als de ene soort gedood wordt, mist een andere soort zijn natuurlijke vijanden.

J. B. M. v. d. Belt

Te veel gesnoept

Wollebollesnuitje
Is verschrikkelijk ziek.
Heeft hij soms de mazeltjes?
Is het rheumatiek?

Heeft hij last van 't hoofdje?
Doen zijn oortjes pijn?
Stootte hij zijn pootjes?
Wat zou 't toch wel zijn?

Wollebollesnuitje
Houdt zijn oogjes dicht.
Bleek is heel zijn toetje,
't Is een naar gezicht.

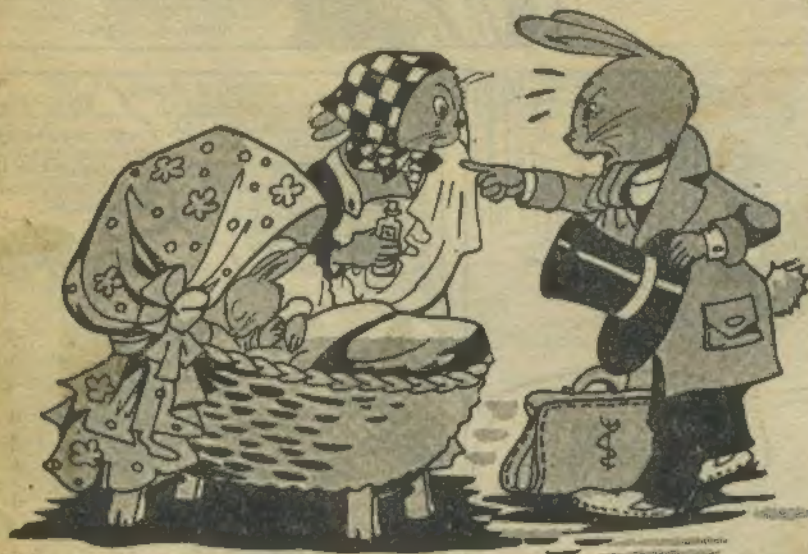
Het konijnenmoesje
Is nu heel erg bang.
Zij wacht op de dokter,
Maar het duurt zo lang!

Tingeling! Daar is hij,
Dokter Pluizenstaart.
„Morgen," groet hij vriendelijk,
Hij doet heel bedaard.

Wollebollesnuitje
Slaapt en merkt het niet.
Dokter kijkt heel ernstig,
Weet niet wat hij ziet.

Hij bekijkt het diertje,
Onderzoekt hem goed,
Dan zegt hij: „Het spijt me
Dat ik 't zeggen moet."

Vrouwtje, 't kleine ventje
Heeft iets in zijn maag.
't Is een dikke bobbel,
At hij veel vandaag?"

Het konijnenmoesje
Huilt erg als ze zegt:
„Hij lust niets dan snoepjes,
Eten doet hij slecht.

Wollebollesnuitje
At vanmorgen vroeg
Zeven nogablokken,
't Was nog niet genoeg!

Daarna kreeg hij taartjes,
Wel een stuk of tien
En toen nog een roomtaart
Van een pond misschien."

Het konijnenmoesje
Keek opeens verschrikt.
Dokter had van boosheid
Zich zowaar verslikt.

Hoor de dokter schreeuwen:
„'t Is uw schuld, mevrouw,
Dat uw kindje ziek is.
Ik verdwijn weer gauw.

't Kindje snoept verschrikkelijk,
Dat is heel, heel slecht.
Geef hem brood en wortels,
Dan komt 't weer terecht.

Hij mag nu niets eten,
Morgen ook nog niet!"
Moesje staat te beven
En heeft groot verdriet.

Dokter geeft een drankje
Voor het zieke kind
En dan zegt hij: „'t Beste
Met de kleine vrind!"

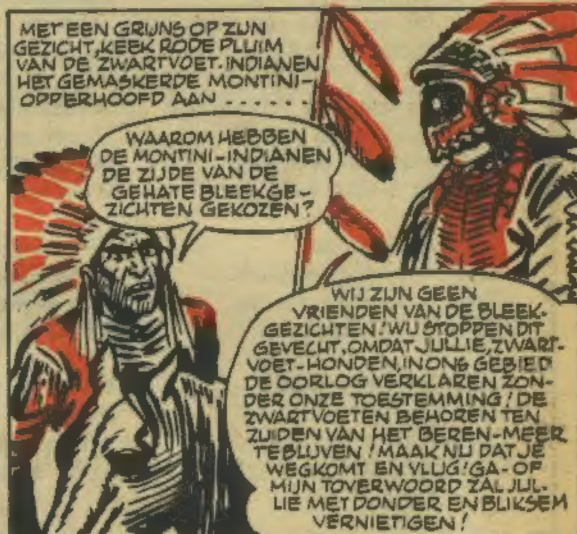
Als de dokter weg is
Denkt mama Konijn:
Weg met alle snoepjes,
'k Zal verstandig zijn!

KIT KARSON, DE HEL

LD VAN DE PRAIRIE

Wim Lenning

„Ik ben bezig een geheimschrift te ontraadselen," zei hij.

Vader, gaan we vanavond nog verder met de molen?" vroeg op zekere avond Wim Lenning, die samen met zijn vader bezig was van bamboe en koord een windmolen te maken, die echt zou kunnen draaien.

Mijnheer Lenning zat al een uur met diepe rimpels in zijn voorhoofd enkele vellen papier te bestuderen, maar op het horen van Wim's vraag keek hij op.

Snel maakte hij nog even een aantekening en zei toen: „Nee, Wim, vanavond komt er niets van. Je moet maar eens wat extra-huiswerk voor Nederlandse taal maken. Ik heb in je huiswerkschrift gezien, dat je voor dat vak bijzonder slechte cijfers haalt, en ik heb ook opgemerkt, dat je inderdaad koeien van fouten maakt. En nu ik het er toch over heb: je moet eens wat beter op je spraak letten ook, want zo nu en dan praat je beslist plat."

„Goed, vader," zei Wim gehoorzaam. „Wat bent u aan het doen?"

Mijnheer Lenning had zich alweer over zijn papieren gebogen, maar keek nu opnieuw op. „Ik ben bezig een geheimschrift te ontraadselen," zei hij. „Zoals je weet, word ik op het gebied van geheimschriften als een deskundige beschouwd en nu heeft de politie voor een bijzonder geval mijn hulp ingeroepen."

Wim was natuurlijk meteen vol belangstelling. Hij sprong op en ging naast zijn vader staan. „Wat is dat voor een geval, vader?" vroeg hij.

Mijnheer Lenning zuchtte en glimlachte toen. „Ik zal het je maar vertellen," zei hij, „want anders blijf je toch maar zeuren. Luister goed. Er heeft hier in de stad vijfentwintig jaar lang een zekere Bakelaar gewoond, die voddenboer was en het altijd liet voorkomen, dat hij ontzettend arm was. Hij liep dag in dag uit en zomer en winter in hetzelfde pak rond, dat natuurlijk op het laatst tot op de draad was versleten. Als hij bij mensen vodden kreeg, vroeg hij altijd meteen of zij niet een beetje eten voor hem hadden, omdat hij zelf geen voedsel kon kopen. En hij woonde in een krot van een huis, dat ontzettend smerig was en waaraan hij nooit iets liet repareren. Kortom: hij leefde als de armste man op aarde. Sommige mensen en de politie wisten echter wel, dat hij met het verkopen van zijn vodden een aardig centje verdiende, en omdat hij nooit iets uitgaf, stond het wel vast, dat hij in de loop van de tijd een flink kapitaaltje had vergaard. Maar als iemand hem wel eens vroeg of hij nu werkelijk wel zo arm was, deed hij heel verontwaardigd en verklaarde hij, dat hij nog geen geld genoeg had om een snee brood te kopen.

Twee weken geleden liet die Bakelaar zich echter bij de commissaris van politie aandienen en toen hij bij de commissaris was toegelaten, deed hij die een vreemd verhaal. Hij vertelde, dat hij zijn einde voelde naderen en er daarom voor wilde zorgen, dat zijn levenswens in vervulling zou gaan. Hij had geleefd en gewerkt, zo zei hij, om eens van zijn geld een kindertehuis te kunnen stichten. Hij had daar nu geld genoeg voor, maar omdat hij voor zijn menslievendheid niet bedankt wilde worden en in geen geval in het brandpunt van de belangstelling wilde staan, wilde hij dat geld pas na zijn dood beschikbaar stellen.

Je begrijpt, dat de commissaris grote ogen opzette, en hij vroeg Bakelaar of hij nu bij hem gekomen was om zijn geld veilig te laten bewaren. Maar Bakelaar zei, dat hij zijn geld zelf wel zou bewaren en dat hij alleen bij de commissaris was gekomen om die te vertellen wat er na zijn dood met dat geld moest gebeuren...."

„Maar je kunt toch best geld voor iets geven zonder dat je naam bekend wordt," onderbrak Wim het verhaal van zijn vader.

„Natuurlijk," zei mijnheer Lenning. „Dat heeft de commissaris Bakelaar ook gezegd, maar die geloofde dat niet. Je moet niet vergeten, dat die Bakelaar een heel zonderlinge kerel was. Hij had nu eenmaal in zijn hoofd gezet, dat dat kindertehuis na zijn dood en niet tijdens zijn leven moest worden gebouwd, en daar was hij niet van af te brengen. De commissaris zei ook nog, dat hij veel beter in zijn testament kon laten vastleggen wat er met zijn geld moest gebeuren, maar Bakelaar mompelde, dat hij met dergelijke onzin niets te maken wil-

helpt de politie

door IRIS

de hebben, en vóór de commissaris het wist, was hij toen al de kamer uitgelopen. De commissaris heeft Bakelaar daarna nog een bezoek willen brengen, maar Bakelaar wilde hem niet ontvangen en heeft hem gewoon van de deur .weggejaagd!"

„En is die Bakelaar nu doodgegaan?" vroeg Wim vol spanning.

„Inderdaad," zei mijnheer Lenning. „En weet je wat nu het gekke is? Men heeft in zijn huis helemaal geen geld gevonden! Maar wel vond de politie op de tafel een stuk papier met blokletters er op. Die letters vormen echter geen woorden of zinnen en de politie kreeg daardoor het vermoeden, dat het geheimschrift is, dat Bakelaar gebruikte om te vertellen waar de schat zich bevindt."

„En moet u dat papiertje nu ontcijferen?"

„Ja, kijk, hier is het," zei mijnheer Lenning, en hij schoof Wim een stuk papier toe, waarop met een trillende hand de volgende koeien van letters waren geschreven:

AJJEDEFAAFDELETFAURTCE SEINOPLIGSAJJEDEPECHELS FINNE

„En hebt u er al iets van ontcijferd?" vroeg Wim.

Mijnheer Lenning schudde zijn hoofd. „Nee, het blijkt niet zo eenvoudig te zijn. Maar dat zegt nog niets, want ik heb tot nu toe alleen maar onderzocht of het misschien een heel eenvoudig geheimschrift was. De meeste mensen, die iets in geheimschrift willen schrijven, doen dat door van achteren naar voren te schrijven of door steeds een letter over te slaan. Anderen schrijven in plaats van een A een B, in plaats van een B een C enzovoorts en zo zijn er meer van die algemeen bekende geheimschriften. Maar Bakelaar heeft het ons blijkbaar niet zo gemakkelijk willen maken. Zeg, waarom sta jij zo te grinniken?"

„Omdat ik al weet wat er op het briefje staat," zei Wim heel rustig.

„Dat bestaat niet!" zei mijnheer Lenning een beetje heftig.

„Als ik u vertel waar Bakelaar zijn geld heeft verborgen, gaan we dan verder met de molen?" vroeg Wim.

Mijnheer Lenning haalde een beetje geërgerd zijn schouders op. „Dat kan ik makkelijk beloven," zei hij, „want je weet het toch niet. Je denkt misschien, dat je de sleutel tot het geheimschrift hebt, maar je zult je heus wel vergissen. Vertel maar eens wat je gevonden denkt te hebben."

„Die Bakelaar was zeker een onontwikkelde man, niet, vader?" vroeg Wim.

„Ja, het viel me zelfs mee, dat hij kon schrijven."

„Juist!" zei Wim. „We kunnen dus niet veronderstellen, dat hij goed Nederlands schrijft. Hij schrijft net zoals hij praat en dan schrijft hij dus talloze taalfouten. Als je wilt weten wat hij heeft geschreven, moet je het dus eigenlijk hardop lezen, want dan snap je het wel."

„Hé, wacht eens even," riep mijnheer Lenning opgewonden. „Ik begrijp wat je bedoelt!" En hardop las hij: Ajjedefaafdeletfaurtceseinopligsajjedepechelsfinne. Lieve help!"

„Juist!" zei Wim triomfantelijk. Daar staat heel eenvoudig: *Als je de vijfde lat voor het kozijn oplicht, zul je de pegels vinden.* Alleen schreef Bakelaar het niet zo netjes op en daardoor kon u het niet lezen. Met let bedoeld hij waarschijnlijk een lat of een plank in de vloer en pegels is een plat woord voor geld."

„Je hebt gelijk!" riep mijnheer Lenning hijgend van verbazing. „Tjonge, dat is ontzettend knap van je bekeken, Wim."

„Helemaal niet zo knap," ontkende Wim. „Ik zag het alleen eerder dan u omdat ik ook weleens plat praat en zelf ook taalfouten schrijf!"

Mijnheer Lenning lachte. „Het begint er op te lijken, dat ik je nog dankbaar moet zijn, omdat je je Nederlandse taal zo slecht spreekt en schrijft!" zei hij. „Maar laat dat geen reden voor je zijn om niet beter je best te doen op school!"

„Nee, vader," zei Wim gedwee.

„Mooi zo," zei mijnheer Lenning. „Dan ga ik nu eerst de politie vertellen waar ze het geld kunnen vinden en daarna gaan wij verder met de molen." En mijnheer Lenning ging naar de telefoon om de commissaris van politie mee te delen, dat zijn zoontje het geheimschrift had opgelost.

De volgende dag bleek, dat Wim gelijk had gehad, want onder de vijfde plank voor het vensterkozijn in het huisje van Bakelaar vonden zij bankbiljetten ter waarde van dertigduizend gulden. De commissaris kwam Wim diezelfde dag nog persoonlijk voor zijn hulp bedanken en gaf hem vijfentwintig gulden beloning!

Toen hij bij de commissaris was toegelaten, deed hij die een vreemd verhaal.

  De kleine knutselaar

TEKENINGEN VERGROTEN EN VERKLEINEN

Dat kunnen we gemakkelijk doen met behulp van een eenvoudig instrumentje, dat we in de wandeling noemen: een pantograaf of ook wel: een tekenaap. Het is niet erg moeilijk zo'n hulpmiddeltje zelf te maken.

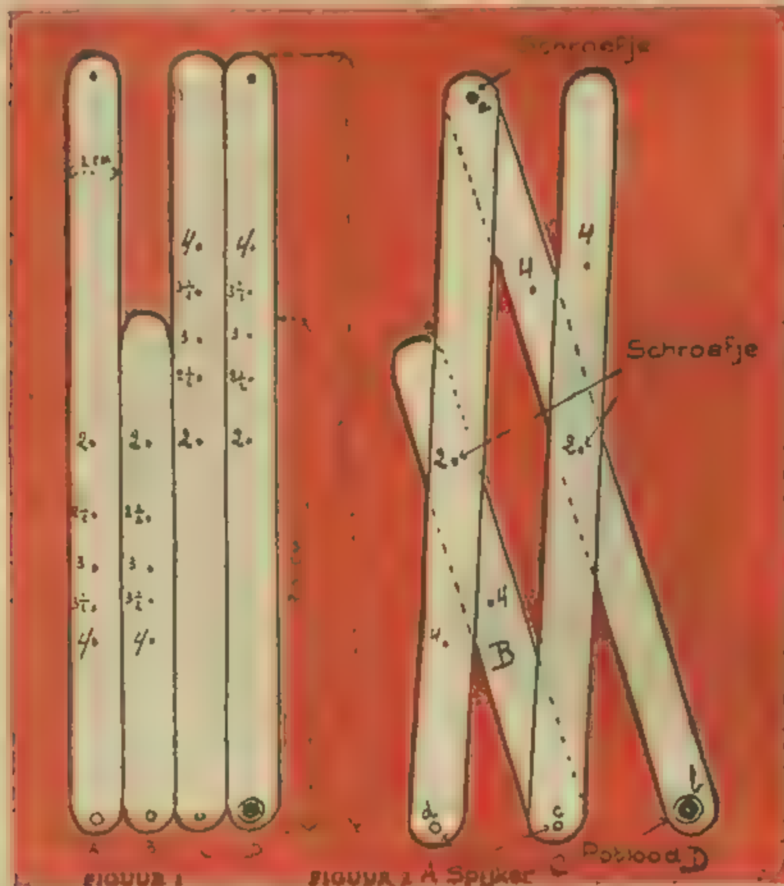
Triplex van drie millimeter is uitstekend. Je zaagt vier latjes van 2 cm breed. Drie latjes hebben een lengte van 45 cm en één een lengte van 30 cm. Die leg je netjes naast elkaar, zoals figuur 1 aangeeft: A, B, C en D. Boor in het midden van de latjes A, C en D een klein gaatje en zet daar het cijfer 2 bij. Voor het latje B boor je dat gaatje op 22 cm afstand van onderaan gemeten en ook daar zet je een 2 bij.

Nu boor je in A en B een tweede gaatje op een afstand van 11 cm van onderaan gemeten. Daar zet je het cijfer 4 bij. Voor de latten C en D neem je een afstand van 34 cm van onderaan. Ook daar zet je nu een 4. Nu ben je al klaar om je tekening twee- en viermaal te vergroten. Tussen die beide cijfers in kun je nu nog verschillende andere gaatjes boren, naar keuze, mits je er steeds voor zorgt dat de 3 en 3½ bijvoorbeeld op lat A niet hoger of lager komen te staan dan op lat B en de 3 en 3½ op lat C precies op gelijke hoogte komen te staan als op lat D. Begrepen? Zoals jullie zien in figuur 1 en 2 geschiedt de indeling op lat A en B in de onderste helft en voor lat C en D in de bovenste helft. Elk gaatje, dat je in die indeling boort, geeft een nieuwe vergroting.

Boven- en onderaan in lat A en D boor je nog een klein gaatje. Ook onderaan in de latten A, B en C. Onderaan in lat D moet je een groter gat zagen, want daar moet het potlood in komen te zitten. En goed stevig ook. Dus hier wat passen en meten.

Het in elkaar zetten van het apparaat is gemakkelijk. Zie figuur 2. Zoals het instrumentje hier in elkaar staat, kan het gebruikt worden voor een tweemalige vergroting. Zou je de tekening viermaal willen vergroten, dan zou je de cijfers 4 van lat A en B en de cijfers 4 van lat C en D moeten verbinden. Die verbindingen breng je tot stand door middel van een drietal schroefjes met een oogje, die door de gaatjes a en de gaatjes waar de 2 staat geboord worden. B en C worden onderaan verbonden door een dun spijkertje van plusminus 3 cm lengte.

Hoe gebruiken we het apparaatje? Ook dit is vrij eenvoudig. Door het gaatje d onderaan in A steken we ook een dun spijkertje en dit slaan we nu met lat en al even vast in onze tekenplank. Rond dit spijkertje moet het instrument vrij heen en weer kunnen bewegen. We leggen onze tekening nu onder het apparaat en daarnaast rechts het papier, waarop we de vergroting willen aanbrengen. We nemen het uiteinde van lat D (met het potloodje) vast en brengen spijkertje c (onderaan lat C) precies op de buitenlijn van onze tekening. Nu bewegen we het instrument zo, dat dit c-spijkertje de buitenlijn van onze tekening volgt. Dan kunnen we ook zien of 't tekenpapier goed ligt, dat wil zeggen of ons potloodje niet buiten de papierruimte terechtkomt. Is dit wel 't geval, dan schuiven we het papier in de juiste ligging. Is alles zover klaar, dan laten we spijkertje c op de tekening rusten en het potlood op ons tekenpapier en we volgen zachtjes de lijnen van onze tekening. We hoeven hierbij alleen spijkertje c in de gaten te houden en te zorgen, dat de punt van dit spijkertje alle lijnen precies volgt. De rest gaat vanzelf. Natuurlijk hebben we zowel onze

FIGUUR 1 FIGUUR 2

tekening als ons papier stevig vastgezet op de plank, om verschuiven tegen te gaan.

Om een verkleinde reproductie te krijgen, moeten we andersom te werk gaan. Dan zou ons potlood in de plaats van spijkertje c moeten komen en spijkertje c in plaats van ons potlood. Dan zouden we de tekening moeten leggen onder het uiteinde van lat D en ons tekenpapier onder de verbonden latjes B en C. De plaatsen worden dus geruild. Verkleinen zal echter niet zo vaak voorkomen als vergroten. Reden waarom we ons voor onze doeleinden althans wel kunnen bepalen tot het maken van een potloodgaatje in lat D.

Voor de meisjes

Een Zondags hoedje

Als er voor je zusje een nieuw manteltje wordt gemaakt, kun jij er best dit snoezige hoedje van dezelfde stof bij maken.

Op de tekening zie je slechts de helft van het bolletje. Je legt het patroon dus met de stippellijn tegen de vouw van de dubbelgeslagen stof en knipt het, met rondom 1 cm voor de naden toegevoegd, uit.

De achterkant wordt van punt A tot punt B met kleine steekjes ingerimpeld. De strook, die om het hoofd sluit, knip je van dubbele stof. Deze strook is 36 cm lang. De ingerimpelde achterkant wordt nu tussen de open zijden van de strook genaaid.

Denk er goed om dat de rimpeltjes boven in het bolletje keurig verdeeld worden, anders wordt het een scheef geheel.

In de achterkant (onderaan) stik je twee schuine naadjes, die er voor zorgen dat het hoedje een aardige vorm krijgt. Je werkt de onderkant van het bolletje met een zijden lintje af, borduurt de bloempjes op de rand van het hoedje en zet er twee brede satijnen linten aan, waarmee het mooie hoedje dichtgestrikt kan worden.

WIE PUZZELT ER MEE?

STUURWIELPUZZLE

Van buiten naar binnen:

1 Vlug
2 Hoofd van het gezin
3 As
4 Te bestellen brieven
5 Einde
6 Betoog of verstand
7 Hoofddeksel
8 In het jaar

Grote cirkel:
Groot veldheer.

Kleine cirkel:
Brokstukken uit de historie.

WIE WEET HET?

1 *CONSERVATORIUM*
a Fabriek, waar groenten ingeblikt worden
b Muziekschool
c Werkplaats, waar museumstukken gerepareerd worden

2 *SJALOT*
a Niet meer gebruikt militair hoofddeksel
b Deel van een kledingstuk
c Soort ui

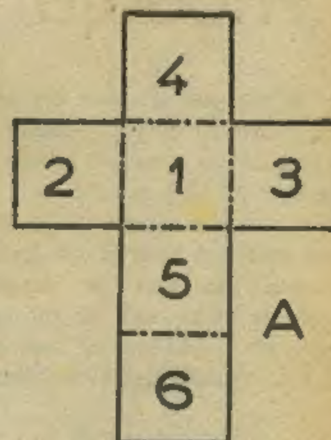
3 *BEIAARDIER*
a Soldaat uit vroeger tijden
b Legendarisch beest
c Iemand, die een carillon bespeelt

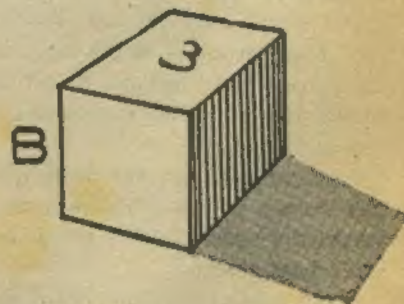
4 *JAN VAN GENT*
a Ridder uit de middeleeuwen
b Duinkerker kaper
c Grote zeevogel

•

DOZENPUZZLE

Als je deze figuur opvouwt tot een vierkant blokje, zoals in fig. B. met cijfer 3 bovenop, welk cijfer staat er dan op de onderkant?

DIERENPUZZLE

Jullie weten wel, dat men in de dagelijkse spreektaal sommige eigenschappen van de mensen vaak vergelijkt met die van bepaalde dieren. Zo zegt men bijvoorbeeld: „Hij is zo koppig als een ezel."

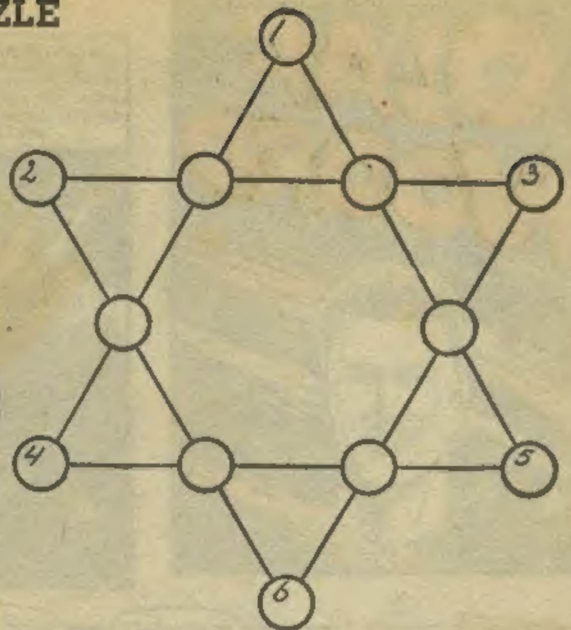
Zien jullie nu kans de volgende zinnetjes met de juiste dierennaam aan te vullen? De woorden, die je gebruiken moet staan er onder, maar natuurlijk niet in de juiste volgorde.

Zo vlug als een .....
Zo bang als een .....
Zo glad als een .....
Zo doof als een .....
Zo tris als een .....
Zo trots als een .....

De namen van de dieren zijn: PAUW, HOENTJE, KWARTEL, AAL, WEZEL en AAP.

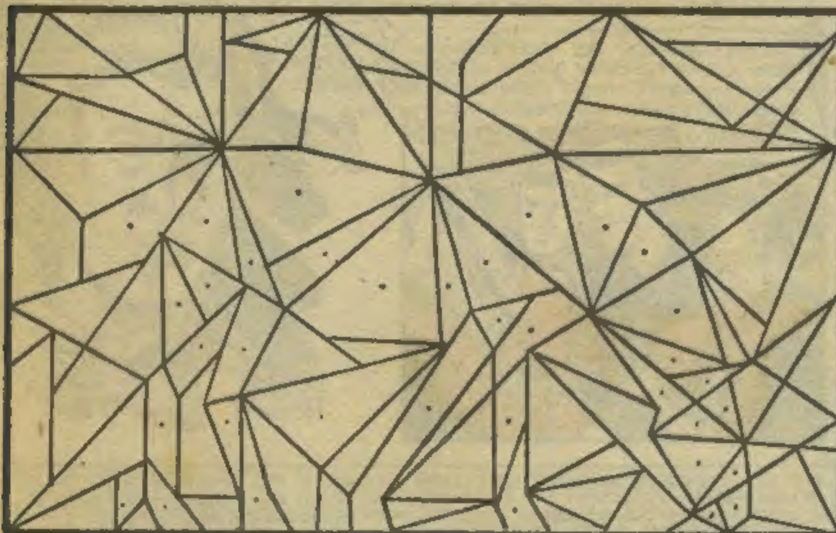
ZESHOEKPUZZLE

1-4 Zwaar metaal
1-5 Soort vergrootglas
2-3 Eind van een straat
2-6 Stapel
3-6 Bloem die nog niet open is
4-5 Bewaarplaats met deksel

TEKENPUZZLE

Hier is weer eens een tekening met een verborgen dier. Als je de hokjes, waar een klein puntje in staat, zwart maakt, kun je het te voorschijn toveren. Geen enkel hokje vergeten, hoor!

RAADSELS

1 We zijn vijf broertjes. Het eerste zit in diamant; het tweede woont in een steegje; het derde vind je bij een biggetje of zelfs in het riet; het vierde zit altijd midden in een boot en het vijfde .... wel, dat bent U. Wie zijn we?

•

2 Je bent mijn zoontje, kleine Piet,
Maar toch ben ik je vader niet.
Dat kan heel goed, en weet je hoe?
Wel, die zo sprak was Pietje's ...?

•

3 Wat komen we elke Maandag tegen, in elke minuut van de dag, maar nooit in de eeuwigheid?

OPLOSSINGEN VAN DE PUZZLES UIT ONS VORIG NUMMER

Kruiswoordpuzzle

P		D	O	L	K		S	P	A	R
A	P	E	N	O	O	T		R		A
A	R		G	R	E		H	U	L	P
R	O	Z	E		T	R	A	L	I	E
D	E	U	R		S	O	L	L	E	N
	V	U	U	R		S	T	E	R	
H	E	R	S	E	N	S		N		L
E	N		T	E		I		M	O	E
N		P		B	E	G	A	A	F	D
	V	I	O	O	L		A	N		E
	S	T	A	K	K	E	R	D		R

Twaalf hoofdsteden

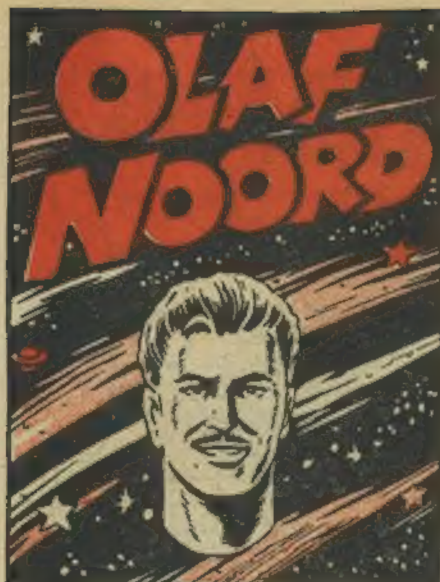
1 Rome — Italië
2 Parijs — Frankrijk
3 Londen — Engeland
4 Madrid — Spanje
5 Lissabon — Portugal
6 Athene — Griekenland
7 Bern — Zwitserland
8 Brussel — België
9 Dublin — Ierland
10 Oslo — Noorwegen
11 Kopenhagen — Denemarken
12 Helsingfors — Finland

Dubbel tovervierkant

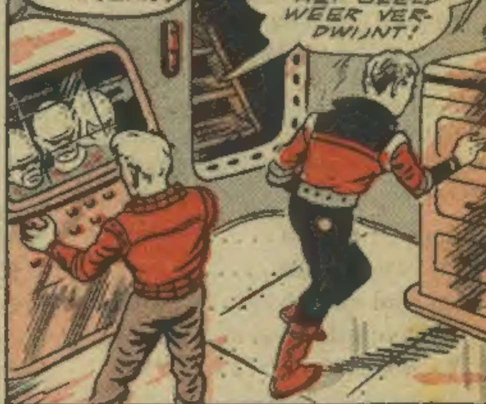
S	O	E	P			
O	T	T	O			
E	T	E	R			
P	O	R	T	R	E	T
			R	O	Z	E
			E	Z	E	L
			T	E	L	G

Raadsels

1 Je schaduw. 2 Zoutvat.
3 Een ijsberg.

LATER...

HÉ, LUI! HEBBEN JULLIE EVEN TIJD OM IETS TE DRINKEN?

TJONGE! IK WIST NIET DAT WE UVURAN AL ZO DICHT GENADERD WAREN!

WE KOMEN, DIAL! HET IS GOED DAT JE EEN FOTO VAN DIE KNAPEN HEBT GEMAAKT, OLAF.

HET ZAL ME NIETS VERWONDEREN ALS DIT BEWONERS ZIJN VAN UVURAN DIE VAN ONZE KOMST OP DE HOOGTE ZIJN!

